

OKRUGLI STO

Zaključci i preporuke ENEMO međunarodne posmatračke misije Parlamentarnih izbora u Crnoj Gori 30. avgusta 2020: promovisanje sveobuhvatne revizije izbornog zakonodavstva 22. februar, 2021

22. februar, Podgorica – Okrugli sto "Parlamentarni izbori u Crnoj Gori: promovisanje sveobuhvatne revizije izbornog zakonodavstva"

Evropska mreža organizacija za praćenje izbora (ENEMO) održala je okrugli sto 22. februara u Podgorici, u Skupštini Crne Gore. Zbog spriječenosti međunarodnih učesnika da fizički prisustvuju okruglom stolu i ograničenja u vezi sa pandemijom virusa COVID-19, ENEMO za održavanje okruglog stola je uključio hibridni format koji kombinuje fizičko prisustvo i online uključjenja putem platforme Zoom.

Cilj ovog okruglog stola je bio okupljanje svih zainteresovanih strana za izborne procese u Crnoj Gori, kako bi se podijelila i direktno diskutovala zapažanja i preporuke misije ENEMO-a. Okrugli sto je predstavljao najbolju priliku za razmatranje budućih koraka Crne Gore u odnosu na unaprjeđenje i izmjenu izbornog zakonodavstva, na inkluzivan, transparentan i sveobuhvatan način. Događaj je okupio predstavnike političkih partija, članove Parlamenta, Državne izborne komisije, nadzornih tijela, organizacije civilnog društva, medije, kao i predstavnike međunarodne zajednice. U okviru uvodnog panela govorio je g-din Aleksa Bečić, Predsjednik Skupštine Crne Gore, Nj E. Judy Reinke, Ambasadorica SAD-a u Crnoj Gori, g-đa Slavica Biljarska, Rezidentni programski menager NDI-ja za Crnu Goru.

Šef ENEMO međunarodne posmatračke misije Parlamentarnih izbora u Crnoj Gori 2020, Dr. Gianluca Passarelli kazao je da izborni proces predstavlja suštinski element svih demokratskih zemalja, te da je poštovanje međunarodnih standarda u upravljanju izborima osnova za jačanje i konsolidaciju demokratije u jednoj zemlji I garancija građanima da će njihova prava biti poštovanja.

Dr. Gianluca Passarelli, Šef ENEMO međunarodne posmatračke misije Parlamentarnih izbora u Crnoj Gori 2020

"Zdravlje izbornog procesa je veliki pokazatelj o ljudskim pravima, nejednakosti, ulozi žena, relevantnosti mladih, nivou demokratije. Dakle, nadgledanje izbora podrazumijeva nadgledanje društva u cjelini", istakao je Pasarelli", kazao je Dr. Pasarelli.

Dr. Gianluca Passarelli je naveo da je prisustvo međunarodnih posmatrača, poput ENEMO, doprinijelo poboljšanju transparentnosti izbornog procesa, procjeni njegovog integriteta i kompatibilnosti sa međunarodnim standardima i domaćim zakonodavstvom, ali i davanje preporuka za poboljšanje određenih oblasti.

Predsjednik Skupštine Crne Gore Aleksa Bečić učestvovao je na okruglom stolu. Gospodin Bečić je ukazao da su predstavnici ENEMO-a na određeni način učestvovali u pisanju istorije, prateći izborni proces predano i nepristrasno. Predsjednik Bečić podsjetio je da insistiranje na stvaranju uslova za poštene i slobodne izbore, čiji rezultat će biti prihvatljiv za sve učesnike tih izbora, a koji neće biti sporan ni unutrašnjoj ni međunarodnoj javnosti, ostaje prioritet ovog saziva Parlamenta, već u prvoj godini njegovog mandata.

G-din Aleksa Bečić, Predsjednik Skupštine Crne Gore

"S tim u vezi, već su preduzeti konkretni koraci na sjednici od 28. decembra. Donijeta je Odluka o obrazovanju Odbora za sveobuhvatnu izbornu reformu. Rok za završetak rada u tom odboru je postavljen za 30. jun, a njegovo ekipiranje članovima iz vlasti i opozicije na paritetnoj osnovi se uskoro očekuje", kazao je predsjednik Skupštine.

Govoreći o izvještaju ENEMO-a o parlamentarnim izborima, održanim 30. avgusta prošle godine, predsjednik Skupštine je naveo da se radi o sadržajnoj analizi, koja na obuhvatan način tretira dešavanja uoči izbora i na sam izborni dan.

"Umjesto zaključka, ona sadrži četrdesetak preporuka, od kojih se njih 25 odnosi na Parlament. Zato, već sad mogu da obećam da će se Skupština Crne Gore sa dužnom pažnjom odnijeti prema njima i u ozbiljno razmatranje uzeti svaku od njih", kazao je predsjednik Skupštine.

Ambasadorka SAD-a u Crnoj Gori Judy Reinke poručila je da je važno da Crna Gora sprovede izborne reforme, istakavši da je to jako bitno i za predsjednika Skupštine Bečića. Ona je navela da treba utvrditi oblasti u kojima je potrebno poboljšanje, te da je to prvi korak da bi se sprovele neophodne izborne reforme u Crnoj Gori.

Nj E. Judy Reinke, Ambasadorica SAD-a u Crnoj Gori

"Da bi se izvršile potrebne izborne reforme, vladajuća koalicija, a i opozicija, moraju da se sastanu i da sarađuju. Kao što i predsjednik Skupštine Bečić i kolege u Parlamentu znaju, to će biti jedan naporan posao i potrebne su žrtve sa obje strane, staviti politiku na stranu i naći zajednički osnov kako bi se sproveo tako važan posao u ime građana Crne Gore", kazala je Ambasadorica SAD-a u Crnoj Gori.

Predstavnica Nacionalnog demokratskog instituta (NDI), g-đa Slavica Biljarska kazala je da iako međunarodni i domaći posmatrači izborni proces uglavnom ocjenjuju u skladu sa standardima za slobodne i poštene izbore, ipak su dali niz primjedbi i preporuka za njegovo poboljšanje.

G-đa Slavica Biljarska, Rezidentni programski menadžer NDI-ja za Crnu Goru

“Međutim, neophodno je naglasiti da će nakon izbora, pa čak i nakon ove rasprave, odgovornost političkih predstavnika ostati da se obrate ovim preporukama i adekvatno ih ugrade u zakonodavstvo. Stoga bi trebali pokazati svoj polet i odlučnost da osiguraju kredibilitet izbornog procesa. Kredibilitet izbornog procesa je moguć samo ako javnost i svi politički akteri učestvuju u svim njegovim fazama, uključujući utvrđivanje odredbi po kojima će se izbori sprovoditi, i ako budu sigurni da je proces inkluzivan, transparentan i odgovoran”, saopštila je g-đa Biljarska.

G-đa Biljarska je takođe istakla da su za tu organizaciju svi izbori prilika da se pomogne unaprjeđivanju demokratskog napretka.

“Preko tri decenije, Institut podržava nestranačke građanske grupe u praćenju izbora širom svijeta, u skladu sa najvišim međunarodnim standardima transparentnosti, nepristrasnosti i profesionalnosti. Naši napori tokom crnogorskih parlamentarnih izbora 2020. nisu bili izuzetak. Kroz našu podršku ENEMO-u i CDT-u, nastojali smo da doprinesemo zaštiti izbornog integriteta Crne Gore omogućavajući građanima da budu učesnici i čuvari sopstvenih izbora”, navela je g-đa Biljarska.

Tokom drugog panela, obratili su se predstavnici institucija koje aktivno učestvuju u izbornom procesu u Crnoj Gori, g-din Aleksa Ivanović, Predsjednik Državne izborne komisije, g-din Dušan Drakić, Načelnik Odeljenja za sprovođenje mjera za kontrolu finansiranja političkih subjekata i izbornih kampanja ASK-a, i g-din Goran Vuković, Direktor Agencije za elektronske medije.

Predsjednik Državne izborne komisije, g-din Aleksa Ivanović kazao je da prihvata kritiku da je ta institucija dugo raspravljala u clju donošenja preporuka u vezi sa održavanjem izbora u vrijeme epidemije koronavirusa.

G-din Aleksa Ivanović, Predsjednik Državne izborne komisije

"Nije bilo lako odlučiti kako sprovesti izbore, a ne ugroziti živote", istakao je g-din Ivanović.

Štaviše, g-din Ivanović je kazao da je donio rješenje da se pristupi izradi svih pravila za efikasnije funkcionisanje DIK-a.

"DIK nije imao sva ona interna dokumenta koja je trebalo da ima. Oformljene su radne grupe koje će na tome raditi", naveo je Ivanović.

G-din Ivanović kazao je da su posebno bitna pravila koja se tiču elektronske obrade podataka, jer su to lični podaci.

G-din Dušan Drakić, Načelnik Odjeljenja za sprovođenje mjera za kontrolu finansiranja političkih subjekata i izbornih kampanja u Agenciji za sprječavanje korupcije, istakao je da se jedan od ključnih prioriteta u radu te institucije odnosi na punu primjenu Zakona o finansiranju političkih subjekata.

G-din Dušan Drakić, Načelnik Odeljenja za sprovođenje mjera za kontrolu finansiranja političkih subjekata i izbornih kampanja ASK-a

G-din Drakić je rekao da će, kada je u pitanju izmjena izbornog zakonodavstva, i u narednom periodu zagovarati izmjene zakona u toj oblasti..

"Agencija će podržati rad Skupštine u cilju izmjena tog zakona. Cjelokupna dokumentacija je spremna, postoje preporuke Evropske unije (EU), Savjeta Evrope, ODIHR-a i ENEMO, kao i civilnog sektora, sve su one na jednom mjestu", kazao je g-din Drakić.

Direktor Agencije za elektronske medije (AEM), g-din Goran Vuković smatra da treba promišljeno i oprezno pristupiti usvajanjima rješenja kojima bi se suzbili negativni efekti, trendovi i rizici povezani sa rastućim uticajem i korištenjem društvenih mreža.

G-din Goran Vuković, Direktor Agencije za elektronske medije

" Smatramo da Agencija za elektronske medije, kao regulatorno tijelo za oblast AVM usluga, ne bi smjelo i trebalo da se bavi monitoringom društvenih mreža. Smatramo da AEM ni u kojem slučaju ne treba da bude zadužena za nadgledanje objava političkih subjekata na društvenim mrežama i praćenje troškova povezanih sa tim aktivnostima", naveo je g-din Vuković.

Na trećem panelu događaja, Član sekretarijata ENEMO-a, Analitičar izborne kampanje, za ENEMO međunarodnu posmatračku misiju u Crnoj Gori 2020, G-din Pierre Peytier, kazao je da u toj organizaciji smatraju da je potrebno dalje usklađivanje zakonskog okvira za izbore, kroz sveobuhvatnu i inkluzivnu izbornu reformu.

G-din Pierre Peytier, Član sekreterijata ENEMO-a, Analitičar izborne kampanje, za ENEMO međunarodnu posmatračku misiju u Crnoj Gori 2020

" Preklapanje postojećih zakona koji sadrže kontradiktorne ili nejasne odredbe ograničavaju pravnu sigurnost i ostavljaju prostor za zloupotrebu i stoga bi se trebalo pozabaviti preispitivanjem Zakona o izboru odbornika i poslanika u skladu sa drugim zakonima", rekao je g-din Peytier.

G-din Peytier je kazao da u toj organizaciji smatraju da bi epidemiološke mjere za organizovanje i održavanje izbora trebalo da budu predmet nacrta zakona podnijetog u parlamentu uoči izbora, kako bi se osigurao princip pravne hijerarhije normi i povećala legitimnost usvojenih mjera.

Izvršna direktorica CeMI-a, g-đa Teodora Gilić je, govoreći o preporukama te organizacije za unapređenje stanja u biračkim spiskovima, navela da je potrebno unaprijediti automatizirani sistem za identifikaciju otiska prsta (AFIS), tako što će se uvesti kontrola foto identiteta.

G-đa Teodora Gilić, Izvršna direktorica CEMI-a

"Smatramo da je potrebno uvođenje biometrijskih ličnih karata, kao obaveznih za sve građane, uz omogućavanje povoljnijih uslova kako bi svaki građanin bio u mogućnosti da izvadi svoj lični dokument," kazala je g-đa Gilić.

Predsjednica Upravnog odbora CDT-a, Milica Kovačević ocijenila je ključnom reformu izborne administracije u cilju njene profesionalizacije i depolitizacije. Kako je g-đa Kovačević kazala, vrijeme je da se napravi jedna profesionalna institucija zadužena za primjenu izbornih zakona.

G-đa Milica Kovačević, Predsjednica Upravnog odbora CDT-a

"Trenutna situacija je takva da je izborna administracija na lokalnom nivou u potpunosti sačinjena od predsjednika političkih partija, a da je u DIK-u devet od 11 članova izabrano po partijskom ključu", navela je Kovačević.

Prema riječima g-đe Kovačević, kriterijumi koji su zakonom propisani na javnom konkursu za izbor predsjednika DIK-a nijesu dovoljno strogi da bi garantovali nepristrasnost i profesionalnost.

Svi učesnici, uključujući i učesnike prisutne putem Zoom platforme su imali priliku učestvovati u diskusiji, postavljati pitanja, i istaknuti neke od preporuka o kojima će se razgovarati. Tokom diskusije, posebno se naglasilo da je za promjenu izbornog sistema potrebna reforma javnog servisa.

Cijeli **video zapis okruglog stola** možete pronaći na sljedećem link-u:

<https://www.youtube.com/watch?v=W8LA7jvXv5c>.

ENEMO želi izraziti zahvalnost NED-u (National Empowerment for Democracy), Nacionalnom demokratskom institutu (NDI) i Odsjeku SAD-a (Biro za demokratiju, ljudska prava i rad) koji podržavaju misiju ENEMO-a, kao i svim učesnicima koji su učestvovali 22. februara na okruglom stolu "Parlamentarni izbori u Crnoj Gori: promovisanje sveobuhvatne revizije izbornog zakonodavstva".